

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 1.12.2017
COM(2017) 721 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

**privind garanțiile acoperite de la bugetul general
Situția la 31 decembrie 2016**

{SWD(2017) 435 final}

Cuprins

1.	Introducere	2
2.	Operațiuni garantate de bugetul UE și alte mecanisme de gestionare a crizelor	2
3.	Evoluția operațiunilor garantate	5
3.1.	Operațiuni gestionate direct de Comisie	6
3.1.1.	Mecanismul european de stabilizare financiară (MESF)	6
3.1.2.	Mecanismul de asistență pentru balanța de plăți (BDP)	7
3.1.3.	Împrumuturi de asistență macrofinanciară (AMF)	7
3.1.4.	Împrumuturi Euratom.....	8
3.2.	Evoluția operațiunilor de finanțare externă ale BEI.....	8
4.	Riscuri acoperite de la bugetul UE.....	9
4.1.	Definiția riscului.....	9
4.2.	Compoziția riscului total	9
4.3.	Riscul anual acoperit de la bugetul UE.....	10
4.3.1.	Expunerea față de statele membre.....	10
4.3.2.	Expunerea față de țări terțe	11
5.	Fondul de garantare pentru acțiuni externe	13
5.1.	Activarea garanțiilor.....	13
5.1.1.	Plăți din resurse în numerar.....	13
5.1.2.	Plăți de la bugetul UE	13
5.1.3.	Activarea Fondului de garantare și recuperări	13
5.2.	Evoluția Fondului.....	15
6.	Fondul european pentru investiții strategice (FEIS)	16

1. INTRODUCERE

Prezentul raport are ca obiectiv monitorizarea riscurilor de credit suportate de bugetul UE care decurg din garanțiile acordate și din operațiunile de creditare implementate direct de Uniunea Europeană sau indirect prin garanția acordată pentru proiectele de finanțare ale BEI în afara Uniunii.

Raportul este prezentat în temeiul articolului 149 din Regulamentul financiar¹, conform căruia Comisia trebuie să prezinte anual Parlamentului European și Consiliului un raport cu privire la situația garanțiilor bugetare ale UE și a riscurilor aferente.

Raportul are următoarea structură: secțiunea 2 reamintește principalele caracteristici ale operațiunilor garantate de bugetul UE; sunt prezentate de asemenea alte câteva mecanisme de gestionare a crizelor, care nu implică niciun risc pentru bugetul UE. Secțiunea 3 prezintă evoluția operațiunilor garantate. Secțiunea 4 evidențiază principalele riscuri acoperite de bugetul UE. Secțiunea 5 descrie activarea garanțiilor și evoluția Fondului de garantare pentru acțiuni externe („fondul”)², în timp ce secțiunea 6 descrie evoluția Fondului european pentru investiții strategice (FEIS)³.

Un document de lucru al serviciilor Comisiei completează prezentul raport cu un set de tabele detaliate și de note explicative. Acesta oferă totodată o analiză macroeconomică a țărilor care beneficiază de împrumuturi și/sau garanții UE, care reprezintă cea mai mare parte din expunerea fondului.

2. OPERAȚIUNI GARANTATE DE BUGETUL UE ȘI ALTE MECANISME DE GESTIONARE A CRIZELOR

Riscurile acoperite de bugetul UE provin dintr-o serie de operațiuni de creditare și de garantare care pot fi împărțite în patru categorii:

2.1 Împrumuturi acordate de Uniunea Europeană în scopuri macroeconomice

Acestea includ: (1) împrumuturile de asistență macrofinanciară (AMF)⁴ acordate țărilor terțe, (2) împrumuturile pentru balanța de plăți (BDP)⁵ prin care se acordă sprijin statelor membre din afara zonei euro care se confruntă cu dificultăți legate de balanța de plăți și (3)

¹ Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii și de abrogare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului (JO L 298, 26.10.2012, p. 1).

² Regulamentul (CE, Euratom) nr. 480/2009 al Consiliului din 25 mai 2009 privind constituirea Fondului de garantare pentru acțiuni externe (versiune codificată), „Regulamentul privind Fondul de garantare” (JO L 145, 10.6.2009, p. 10).

³ Regulamentul (UE) 2015/1017 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 iunie 2015 privind Fondul european pentru investiții strategice, Platforma europeană de consiliere în materie de investiții și Portalul european de proiecte de investiții și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1291/2013 și (UE) nr. 1316/2013 – Fondul european pentru investiții strategice („Regulamentul FEIS”). JO L 169, 1.7.2015, p. 1.

⁴ AMF poate lua și forma unor granturi destinate țărilor terțe. Referințele la temeiurile juridice sunt prezentate în anexa la tabelul A2B din documentul de lucru.

⁵ Regulamentul (CE) nr. 332/2002 al Consiliului din 18 februarie 2002 de înființare a unui mecanism de asistență financiară pe termen mediu pentru balanțele de plăți ale statelor membre (JO L 53, 23.2.2002, p. 1).

împrumuturile în cadrul Mecanismului european de stabilizare financiară (MESF)⁶ în sprijinul tuturor statelor membre care se confruntă sau sunt amenințate serios de perturbări financiare și economice grave cauzate de evenimente excepționale pe care nu le pot controla. Acestea sunt activate împreună cu un sprijin financiar din partea Fondului Monetar Internațional (FMI);

2.2 Împrumuturi acordate în scopuri microeconomice

Această rubrică se referă la împrumuturile Euratom.

2.3 Operațiuni de finanțare derulate de Banca Europeană de Investiții („BEI”) în țări terțe („finanțarea externă acordată de BEI”), acoperite de garanții ale UE⁷

Finanțarea externă garantată acordată de BEI, AMF și împrumuturile Euratom în favoarea țărilor terțe sunt acoperite, începând cu 1994, din Fondul de garantare pentru acțiuni externe („fondul”), în timp ce împrumuturile BDP, MESF și Euratom acordate statelor membre sunt acoperite direct de la bugetul UE.

Fondul acoperă situațiile de nerambursare legate de împrumuturile și garanțiile la împrumuturi acordate țărilor terțe sau pentru proiecte derulate în țări terțe. Fondul a fost instituit:

- pentru a oferi o „rezervă de lichiditate”, astfel încât să se evite utilizarea unor resurse de la bugetul UE de fiecare dată când o rată dintr-un împrumut garantat nu este rambursată sau este rambursată cu întârziere și
- pentru a crea un instrument de disciplină bugetară prin stabilirea unui cadru financiar pentru dezvoltarea politicii UE referitoare la garanțiile pentru împrumuturile acordate de UE și de BEI țărilor terțe⁸.

În cazul în care țările terțe devin state membre, împrumuturile acordate acestor țări nu mai sunt acoperite din Fond, iar riscul trebuie suportat direct de bugetul UE. Fondul este alimentat de la bugetul UE și trebuie să fie menținut la un anumit procent din suma restantă a împrumuturilor și a garanțiilor la împrumuturi acoperite din Fond. Acest procent, cunoscut sub denumirea de rată țintă, se situează în momentul de față la 9%⁹. Dacă resursele Fondului nu sunt suficiente, bugetul UE va furniza fondurile necesare.

2.4 Operațiuni de finanțare derulate de Banca Europeană de Investiții („BEI”) și de Fondul European de Investiții („FEI”) în statele membre, acoperite de garanții ale UE - Fondul european pentru investiții strategice (FEIS)

⁶ Regulamentul (UE) nr. 407/2010 al Consiliului din 11 mai 2010 de instituire a unui mecanism european de stabilizare financiară (JO L 118, 12.5.2010, p. 1).

⁷ Referințele la temeiurile juridice sunt prezentate în anexa la tabelul A3 din documentul de lucru.

⁸ Deși riscurile externe sunt acoperite *in fine* de bugetul UE, Fondul de garantare acționează ca instrument de protecție a bugetului UE împotriva riscului de nerambursare. Pentru cel mai recent raport anual privind Fondul și gestionarea acestuia, a se consulta COM(2017) 488 final din 14.9.2017 și documentul de lucru al serviciilor Comisiei care îl însoțește [SWD(2017)296 final din 14.9.2017]. Raportul pentru 2017 ar trebui să fie disponibil în septembrie 2018 la adresa <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.

⁹ Pentru un raport detaliat privind funcționarea Fondului și rata țintă de alimentare, a se consulta COM(2014) 214 final din 8.4.2014 și documentul de lucru al serviciilor Comisiei care îl însoțește, (2014)129 final.

Fondul european pentru investiții strategice (FEIS) este elementul central al Planului de investiții pentru Europa, care vizează stimularea creșterii economice pe termen lung și a competitivității în Uniunea Europeană.

Garanția UE acoperă o parte din operațiunile de finanțare și de investiții semnate de BEI în cadrul componentei pentru infrastructură și inovare și de FEI în cadrul componentei pentru IMM-uri, în timp ce restul operațiunilor sunt derulate pe propriul risc al Grupului BEI.

BEI și FEI sunt responsabile de evaluarea și monitorizarea riscurilor operațiunilor individuale, ele prezentând rapoarte în acest sens Comisiei și Curții de Conturi Europene.

Fondul de garantare al Fondului european pentru investiții strategice (FG FEIS)¹⁰

Conform articolului 12 din Regulamentul FEIS¹¹, FG FEIS trebuie să constituie o rezervă de lichiditate din care urmează să fie plătită BEI în cazul în care se cere executarea garanției UE. În conformitate cu Acordul FEIS dintre UE și BEI, cererile de executare sunt plătite de FG FEIS atunci când quantumul lor depășește fondurile aflate la dispoziția BEI în contul FEIS. Contul FEIS, gestionat de BEI, a fost instituit în vederea colectării veniturilor UE provenite din operațiunile FEIS aflate sub garanția UE și a sumelor recuperate și, în măsura în care soldul disponibil permite acest lucru, în vederea plății cererilor de executare a garanției UE.

FG FEIS este provizionat în mod progresiv, ținându-se cont de creșterea expunerii asumate de garanția UE.

Conform articolului 12 alineatul (4), resursele FG FEIS sunt gestionate direct de Comisie și sunt investite în conformitate cu principiul bunei gestiuni financiare, respectându-se normele prudentiale corespunzătoare.

2.5 Mecanisme de gestionare a crizelor care nu sunt acoperite de la bugetul UE

Ca răspuns la situația de criză, au mai fost create alte câteva mecanisme, care însă *nu* implică niciun risc pentru bugetul UE:

- *mecanismul de împrumut pentru Grecia*¹², care este finanțat prin intermediul împrumuturilor bilaterale acordate Greciei de celelalte state membre din zona euro și administrate centralizat de Comisie.

- *Fondul european de stabilitate financiară (FESF)*¹³: FESF a fost creat de statele membre din zona euro ca mecanism de salvare temporar în iunie 2010, pentru a furniza asistență financiară statelor membre din zona euro în cadrul unui program de ajustare macroeconomică. Tratatul prin care se instituie un mecanism de salvare permanent, Mecanismul european de stabilitate

¹⁰ Pentru mai multe informații privind gestionarea Fondului de garantare al FEIS, a se vedea COM(2017)326 final din 16.6.2017.

¹¹ Regulamentul (UE) 2015/1017 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 iunie 2015 privind Fondul european pentru investiții strategice, Platforma europeană de consiliere în materie de investiții și Portalul european de proiecte de investiții și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1291/2013 și (UE) nr. 1316/2013 – Fondul european pentru investiții strategice („Regulamentul FEIS”). Acordul privind gestionarea FEIS și acordarea garanției UE (denumit în continuare „Acordul FEIS”) a fost semnat de către Comisia Europeană și Banca Europeană de Investiții („BEI”) la 22 iulie 2015. La 21 iulie 2016 a fost semnată o modificare a acordului menționat.

¹² Despre Mecanismul de împrumut pentru Grecia:
http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/index_en.htm.

¹³ Despre FESF: <http://www.efsf.europa.eu>.

(MES), a intrat în vigoare la 27 septembrie 2012. Începând de la 1 iulie 2013, FESF își continuă programele în curs pentru Grecia (împreună cu FMI și anumite state membre), precum și pentru Irlanda și Portugalia (împreună cu FMI, anumite state membre și UE/MESF)¹⁴, dar nu mai este implicat în noi programe de finanțare sau acorduri de împrumut.

- *Mecanismul european de stabilitate (MES)*¹⁵: MES este o componentă importantă a strategiei cuprinzătoare a UE concepută pentru a proteja stabilitatea financiară în zona euro prin furnizarea de asistență financiară statelor membre din zona euro care se confruntă cu dificultăți de finanțare sau sunt amenințate de astfel de dificultăți. MES este o organizație interguvernamentală instituită în temeiul dreptului internațional public; ea are sediul la Luxemburg și dispune de o capacitate efectivă de creditare de 500 000 de milioane EUR.

3. EVOLUȚIA OPERAȚIUNILOR GARANTATE

Prezenta secțiune prezintă evoluția operațiunilor garantate, întâi a celor gestionate direct de Comisie și apoi a celor gestionate de BEI.

Tabelul 1: Totalul sumelor de rambursat acoperite de la bugetul UE la 31 decembrie 2016 (în milioane EUR)

	Capital de rambursat	Dobânzi acumulate	Total	%
State membre*				
Euratom	241,06	0,80	241,86	0,29 %
BDP	4 200,00	71,60	4 271,60	5,13 %
BEI	1 651,32	13,15	1 664,47	2,00 %
MESF	46 800,00	655,79	47 455,79	57,01 %
Subtotal state membre**	52 892,38	741,34	53 633,72	64,43 %
Țări terțe***				
AMF	2 946,60	17,30	2 963,90	3,56 %
Euratom	10,37	0,02	10,39	0,01 %
BEI****	26 482,04	156,89	26 638,94	32,00 %
Subtotal țări terțe	29 439,01	174,21	29 613,23	35,57 %
Total	82 331,40	915,55	83 246,95	100,00 %

* Acest risc este acoperit direct de la bugetul UE. Sunt incluse și împrumuturile Euratom și BEI acordate statelor membre înainte de aderarea lor la UE.

¹⁴ Împrumuturile acordate în cadrul UE/MESF sunt garantate de bugetul UE.

¹⁵ Despre MES: <http://esm.europa.eu>.

** Aceste cifre nu includ operațiunile FEIS, pentru care a fost deja plătită suma de 4 392 de milioane EUR la data raportării.

*** Riscul acoperit de Fond este limitat la 20,03 miliarde EUR.

**** Sunt incluse împrumuturile transferate UE prin subrogare în urma nerambursării de către Siria a împrumuturilor BEI (sumă: 247,20 de milioane EUR). Aceste împrumuturi au fost depreciate complet în situațiile financiare ale UE pentru 2015 și 2016.

Tabelele A1, A2a, A2b și A3 din documentul de lucru furnizează informații mai detaliate cu privire la aceste sume de rambursat, în special în ceea ce privește plafoanele, sumele plătite sau ratele de garantare.

3.1. Operațiuni gestionate direct de Comisie

3.1.1. Mecanismul european de stabilizare financiară (MESF)

În concluziile sale din 9-10 mai 2010, Consiliul ECOFIN a prevăzut un volum de 60 000 de milioane EUR pentru mecanism¹⁶. În plus, statele membre din zona euro s-au declarat dispuse să suplimenteze aceste resurse, dacă este necesar. Articolul 2 alineatul (2) din Regulamentul nr. 407/2010 al Consiliului¹⁷ limitează suma rămasă de rambursat din împrumuturile sau liniile de credit care urmează a fi acordate statelor membre la marja disponibilă în cadrul plafonului resurselor proprii pentru creditele de plată.

Ca urmare a deciziilor Consiliului de a acorda asistență financiară din partea Uniunii pentru Irlanda¹⁸ (până la 22 500 de milioane EUR) și pentru Portugalia¹⁹ (până la 26 000 de milioane EUR), plățile s-au ridicat la 22 500 de milioane EUR pentru Irlanda și la 24 300 de milioane EUR pentru Portugalia (restul de 1 700 de milioane EUR nu au fost solicitate de guvernul portughez). În consecință, MESF dispune încă de o capacitate de 13 200 de milioane EUR pentru a oferi asistență suplimentară, dacă va fi necesar²⁰.

În aprilie 2013, Eurogrup/ECOFIN a decis să majoreze scadența medie ponderată maximă a împrumuturilor MESF de la 12,5 la 19,5 ani, oferindu-le astfel țărilor beneficiare opțiunea de a solicita prelungirea scadențelor împrumuturilor până în 2026 (tranșă cu tranșă).

Evoluții în 2016

La data de 11 ianuarie 2016, a fost primită o cerere din partea Portugaliei de prelungire a împrumutului MESF de 4,75 miliarde EUR vărsat acestei țări în 2011, a cărui scadență era la 3 iunie 2016. Împrumutul a fost refinanțat prin trei operațiuni cu scadențe în 2023

¹⁶ Cf. comunicatul de presă privind reuniunea extraordinară a Consiliului Ecofin, 9-10 mai 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/114324.pdf).

¹⁷ Regulamentul (UE) nr. 407/2010 al Consiliului din 11 mai 2010 de instituire a unui mecanism european de stabilizare financiară (JO L 118, 12.5.2010, p. 1).

¹⁸ Decizia de punere în aplicare 2011/77/UE a Consiliului din 7 decembrie 2011 privind acordarea de asistență financiară din partea Uniunii pentru Irlanda (JO L 30, 4.2.2011, p. 348).

¹⁹ Decizia de punere în aplicare 2011/344/UE a Consiliului din 17 mai 2011 privind acordarea de asistență financiară din partea Uniunii pentru Portugalia (JO L 159, 17.6.2011, p. 88). A se vedea și rectificarea (JO L 178, 10.7.2012, p. 15).

²⁰ Pentru informații suplimentare privind MESF, a se vedea și raportul Comisiei privind activitățile de împrumut și de creditare ale Uniunii Europene în 2016 [COM(2016)387 final]. Raportul pentru 2016 ar trebui să fie disponibil din octombrie 2017 la adresa <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=ro>.

(1,5 miliarde EUR), 2031 (2,25 miliarde EUR) și 2036 (1 miliard EUR). În urma acestei prelungiri, scadența medie ponderată a împrumuturilor MESF acordate Portugaliei este în prezent de 14,9 ani.

3.1.2. *Mecanismul de asistență pentru balanța de plăți (BDP)*

Asistența financiară pe termen mediu din partea UE acordată în cadrul mecanismului de asistență BDP a fost reactivată la sfârșitul anului 2008 pentru a ajuta Ungaria și, ulterior, Letonia și România în efortul de refacere a încrederii pieței, angajamentul total ridicându-se la 14 600 de milioane EUR, din care au fost vărsate 13 400 de milioane EUR.

Evoluții în 2016

Ungaria a rambursat ultima tranșă a împrumutului, în valoare de 1 500 de milioane EUR, în aprilie 2016. Astfel, în 2016, suma rămasă de rambursat din împrumuturile BDP a scăzut de la 5 700 de milioane EUR la 4 200 de milioane EUR.

La 31 decembrie 2016, mecanismul de asistență BDP dispunea de o capacitate reziduală de 45 800 de milioane EUR, din plafonul global de 50 000 de milioane EUR, pentru a oferi asistență suplimentară, în caz de necesitate.

3.1.3. *Împrumuturi de asistență macrofinanciară (AMF)*

Ca regulă generală, deciziile AMF sunt luate de Parlamentul European și de Consiliu (articolul 212 din TFUE). Cu toate acestea, Consiliul poate adopta decizia pe baza unei propuneri prezentate de Comisie, în cazul în care situația dintr-o țară terță impune acordarea unei asistențe financiare urgente (articolul 213 din TFUE); această procedură a fost utilizată în cazul celui de-al doilea pachet de asistență macrofinanciară pentru Ucraina în 2014.

Evoluții în 2016

A doua tranșă (10 milioane EUR din cele 15 milioane EUR aprobate) din împrumutul acordat Republicii Kârgâzstan²¹ a fost plătită în aprilie 2016.

La 6 iulie 2016, Parlamentul European și Consiliul au decis acordarea unei asistențe macrofinanciare suplimentare Tunisiei²², în valoare maximă de 500 de milioane EUR sub formă de împrumuturi (trei tranșe în valoare de 200, 150, respectiv 150 de milioane EUR).

La 14 decembrie 2016, Parlamentul European și Consiliul au decis acordarea unei asistențe macrofinanciare suplimentare Regatului Hașemit al Iordaniei²³, în valoare maximă de 200 de milioane EUR sub formă de împrumuturi (două tranșe în valoare de 100 de milioane EUR).

În ceea ce privește rambursările, țările beneficiare au rambursat 70 de milioane EUR (Bosnia și Herțegovina – 4 milioane EUR, fosta Republică iugoslavă a Macedoniei – 10 milioane EUR, Muntenegru – 1,34 milioane EUR și Serbia – 54,66 de milioane EUR).

²¹ Decizia nr. 1025/2013/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind acordarea unei asistențe macrofinanciare Republicii Kârgâzstan (JO L 283, 25.10.2013, p. 1).

²² Decizia (UE) 2016/1112 a Parlamentului European și a Consiliului din 6 iulie 2016 de acordare a unei asistențe macrofinanciare suplimentare Tunisiei (JO L 186, 9.7.2016, p. 1).

²³ Decizia (UE) 2016/2371 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2016 de acordare a unei noi asistențe macrofinanciare pentru Regatul Hașemit al Iordaniei (JO L 352, 23.12.2016, p. 18).

Suma rămasă de rambursat din împrumuturile AMF a scăzut de la 3 006,6 milioane EUR la 2 946,6 milioane EUR între 31 decembrie 2015 și 31 decembrie 2016. Împrumuturile pentru Ucraina reprezintă 75 % din totalul expunerii AMF.

Evoluții ulterioare datei de 31 decembrie 2016 (până la 30 iunie 2017)

A doua tranșă a împrumutului acordat Ucrainei în temeiul celui de-al treilea program AMF-III²⁴ (600 de milioane EUR) a fost plătită în aprilie 2017.

A doua tranșă a împrumutului acordat Georgiei în cadrul MFA (13 milioane EUR) a fost plătită în mai 2017.

3.1.4. Împrumuturi Euratom

Împrumuturile Euratom acordate statelor membre sau anumitor țări terțe eligibile (în prezent Federația Rusă, Armenia, Ucraina) au un plafon de 4 000 de milioane EUR, din care s-au vărsat deja aproximativ 92 %. Din cele 4 000 de milioane EUR aprobate prin decizie rămân 326 de milioane EUR.

La 7 august 2013, a fost semnat un împrumut de 300 de milioane EUR pentru Ucraina, dedicat îmbunătățirii securității instalațiilor nucleare existente, iar acordul de garanție a fost ratificat de Parlamentul Ucrainei la data de 15 mai 2014. Împrumutul va fi oferit în strânsă cooperare cu BERD, care furnizează în paralel încă 300 de milioane EUR.

La data de 27 mai 2015, Comisia a autorizat efectuarea unor plăți în cadrul împrumutului Euratom către Energoatom în valoare de până la 100 de milioane EUR, cu condiția ca Energoatom să fi tras din împrumutul acordat de BERD o sumă de cel puțin 50 de milioane EUR. Din cauza unor întâzieri în implementarea proiectului, până la data de 31 decembrie 2016 nu fusese efectuată nicio plată Euratom.

Aceste împrumuturi beneficiază de garanții de stat, care acoperă 100% din sumele rămase de rambursat la sfârșitul anului.

Evoluții în 2016

În 2016 nu au fost efectuate plăți. Sumele rambursate au fost de 22,62 milioane EUR din partea Bulgariei, 19 milioane EUR din partea României și echivalentul a 7,1 milioane EUR din partea Ucrainei.

Evoluții ulterioare datei de 31 decembrie 2016

Prima tranșă Euratom în valoare de 50 de milioane EUR a fost vărsată în mai 2017.

3.2. Evoluția operațiunilor de finanțare externă ale BEI

Evoluții în 2016

²⁴ Decizia (UE) 2015/601 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2015 privind acordarea de asistență macrofinanciară Ucrainei (JO L 100, 17.4.2015, p. 1).

În temeiul mandatului general al BEI pentru perioada 2014-2020, până la 31 decembrie 2016 au fost semnate acorduri de împrumut în valoare totală de 10 741 de milioane EUR, din care au fost vărsate până la acea dată numai 1 882 de milioane EUR, capitalul de rambursat ridicându-se la 1 893 de milioane EUR (a se vedea tabelul A3 din documentul de lucru). Pentru mai multe informații privind țările acoperite de mandatele BEI, a se vedea tabelele A1, A3 și A4 din documentul de lucru.

Pentru mandatele externe anterioare ale BEI, a se vedea tabelul A3 din documentul de lucru al serviciilor Comisiei.

Nerambursarea împrumuturilor și a dobânzilor de către guvernul sirian a continuat în 2016. BEI a făcut apel la Fondul de garantare pentru acoperirea acestor nerambursări (a se vedea punctul 5.1.3 de mai jos).

În secțiunea 3 de mai sus sunt prezentate sumele rămase de rambursat la 31 decembrie 2016 pentru mecanismele menționate în prezenta secțiune (tabelul 1).

4. RISCURI ACOPERITE DE LA BUGETUL UE

4.1. Definiția riscului

Riscul suportat de la bugetul UE rezultă din capitalul și dobânzile rămase de rambursat aferente operațiunilor garantate.

În sensul prezentului raport, se utilizează două metode pentru evaluarea riscurilor suportate de la bugetul UE (fie direct, fie indirect, prin intermediul Fondului):

- „riscul total acoperit” se bazează pe suma totală a capitalului rămas de rambursat pentru operațiunile vizate la o anumită dată, inclusiv dobânda acumulată²⁵;
- abordarea bugetară definită drept „riscul anual suportat de la bugetul UE” se bazează pe calculul sumei maxime corespunzătoare plăților anuale scadente pe care UE ar trebui să o plătească în cursul unui exercițiu financiar, presupunând că toate împrumuturile garantate ar fi în situație de nerambursare²⁶.

4.2. Compoziția riscului total

Până în 2010, riscul maxim în ceea ce privește totalul sumelor datorate acoperite a fost legat în principal de împrumuturile acordate țărilor terțe. Începând din 2011, criza financiară a afectat puternic finanțele publice ale statelor membre, ceea ce a condus la o creștere a activității de creditare a UE pentru a răspunde nevoilor statelor membre de finanțare a datoriei suverane.

În consecință, compoziția riscului s-a modificat. La 31 decembrie 2016, 64% din totalul sumei de rambursat²⁷ avea legătură cu operațiuni de luare de împrumut asociate cu împrumuturile

²⁵ A se vedea tabelul 1 din raport.

²⁶ În scopul acestui calcul, se presupune că împrumuturile nerambursate la termen nu devin exigibile anticipat, adică se iau în considerare numai sumele scadente (a se vedea tabelele 2 și 3 din raport și tabelul A4 din documentul de lucru).

²⁷ A se vedea tabelul 1.

acordate statelor membre, acoperite direct de la bugetul UE (în comparație cu 45% la 31.12.2010).

4.3. Riscul anual acoperit de la bugetul UE

În ceea ce privește împrumuturile în curs la 31 decembrie 2016 (a se vedea tabelul 1 de mai sus), valoarea maximă pe care UE ar trebui să o plătească în decursul anului 2017 (direct și prin intermediul Fondului) – *presupunând că toate împrumuturile garantate ar fi în situație de nerambursare* – este de 5 777 de milioane EUR. Această sumă reprezintă plățile de capital și de dobânzi din împrumuturile garantate care au scadența în cursul anului 2017, presupunând că împrumuturile nerambursate la termen nu devin exigibile anticipat (pentru detalii, a se vedea tabelul A4 din documentul de lucru).

4.3.1. Expunerea față de statele membre

În 2017, UE va suporta un risc anual maxim aferent operațiunilor cu statele membre de 2 858 de milioane EUR (49,5% din riscul anual total). Acest risc se referă la:

- a) împrumuturile BEI și/sau Euratom acordate înainte de aderarea statelor membre la UE;
- b) împrumuturile acordate în cadrul mecanismului de asistență pentru balanța de plăți și
- c) împrumuturile acordate în cadrul MESF.

Tabelul 2: Clasamentul statelor membre în funcție de riscul anual suportat de la bugetul UE în anul 2017 (milioane EUR)

Clasament	Țară	Împrumuturi	Riscul anual maxim	Ponderea țării în raport cu riscul anual aferent statelor membre	Ponderea țării în raport cu riscul anual total (aferent statelor membre și țărilor terțe)
1	România	a)+b)	1 453,75	50,9 %	25,2 %
2	Irlanda	c)	607,25	21,2 %	10,5 %
3	Portugalia	c)	591,22	20,7 %	10,2 %
4	Bulgaria	a)	73,39	2,6 %	1,3 %
5	Croația	a)	38,01	1,3 %	0,7 %
6	Letonia	a)+b)	26,34	0,9 %	0,5 %
7	Republica Cehă	a)	25,93	0,9 %	0,4 %
8	Polonia	a)	21,53	0,8 %	0,4 %
9	Republica Slovacă	a)	14,24	0,5 %	0,2 %
10	Lituania	a)	4,42	0,2 %	0,1 %

11	Ungaria	a)	2,12	0,1 %	0,04 %
Total			2 858,20	100 %	49,5 %

4.3.2. *Expunerea față de țări terțe*

În 2017, Fondul va suporta un risc anual maxim aferent expunerii față de țări terțe de 2 918,8 milioane EUR (50,5% din riscul anual total). Riscul aferent țărilor terțe se referă la împrumuturile acordate de BEI, împrumuturile AMF și Euratom (mai multe detalii sunt incluse în tabelul A2b din documentul de lucru). Fondul acoperă împrumuturile garantate acordate țărilor terțe cu scadențe până în 2042.

Primele zece țări (din 48) cu cele mai mari sume de rambursat care ajung la scadență în 2017 sunt enumerate mai jos. Ele reprezintă 2 415 milioane EUR sau 83 % din riscul anual aferent țărilor terțe suportat de Fond. Situația economică din aceste țări este analizată și comentată la punctul 3 din documentul de lucru. Bonitatea evaluată de către agențiile de rating este, de asemenea, indicată în tabelul pentru fiecare țară.

Tabelul 3: Clasamentul celor 10 țări terțe care reprezintă cea mai mare expunere în funcție de riscul anual suportat de la bugetul UE în anul 2017 (milioane EUR).

Clasament	Țară	Riscul anual maxim	Ponderea țării în raport cu riscul anual aferent țărilor terțe	Ponderea țării în raport cu riscul anual total (aferent statelor membre și țărilor terțe)
1	Turcia	1 025,74	35,1%	17,8 %
2	Tunisia	283,98	9,7 %	4,9 %
3	Egipt	278,37	9,5 %	4,8 %
4	Maroc	221,09	7,6 %	3,8 %
5	Serbia	204,78	7,0 %	3,5 %
6	Africa de Sud	99,73	3,4 %	1,7 %
7	Ucraina	88,12	3,0 %	1,5 %
8	Liban	85,15	2,9 %	1,5 %
9	Brazilia	65,14	2,2 %	1,1 %
10	Bosnia și Herțegovina	62,94	2,2 %	1,1 %
Total (primele 10)		2 415,03	82,7 %	41,8 %

5. FONDUL DE GARANTARE PENTRU ACȚIUNI EXTERNE

5.1. Activarea garanțiilor

5.1.1. Plăți din resurse în numerar

Bugetul UE acoperă provizoriu serviciul datoriei la datele scadente în cazul în care un debitor nu rambursează la timp împrumutul acordat de UE. Comisia recurge la resursele sale în numerar pentru a evita întârzierile și orice costuri aferente serviciului propriilor operațiuni de împrumut²⁸.

Ținând cont de faptul că majoritatea cheltuielilor sunt efectuate în cursul primului trimestru al fiecărui an, rambursarea datoriei este structurată pentru lunile următoare și pentru începutul fiecărei luni, când soldurile de numerar sunt cele mai ridicate.

În 2016, numerarul a fost utilizat pentru o sumă de aproximativ 1 milion EUR pentru o perioadă limitată de 16 zile din cauza unei stări tehnice de nerambursare a unei plăți de către un debitor.

5.1.2. Plăți de la bugetul UE

În cazul în care unul sau mai multe state membre nu își îndeplinesc obligațiile legale și resursele proprii ale UE sunt insuficiente, Comisia poate utiliza resursele disponibile în bugetul UE și poate acorda prioritate rambursării datoriilor față de alte cheltuieli neobligatorii. Conform CFM, în cazul în care acest lucru se dovedește a fi insuficient, legislația UE obligă statele membre să furnizeze contribuțiile suplimentare necesare pentru a rambursa datoria și a echilibra bugetul, până la un plafon de 1,20% din VNB-ul UE. Dacă este necesar, legislația UE permite statelor membre să contribuie în mod independent de cota lor la bugetul UE.

Deoarece nu au existat cazuri de nerambursare din partea statelor membre în cursul anului 2016, nu a fost solicitat niciun credit.

5.1.3. Activarea Fondului de garantare și recuperare

În caz de întârziere a plății de către un beneficiar al unui împrumut către o țară terță acordat sau garantat de UE, se recurge la Fondul de garantare pentru acoperirea neplății în termen de trei luni de la momentul cererii.

Sumele solicitate de BEI sunt retrase din contul Fondului de garantare după autorizarea de către serviciile Comisiei. Atunci când UE efectuează o plată în virtutea garanției UE, ea se subrogă în drepturile și căile de atac ale BEI²⁹.

Procedurile de recuperare a sumelor subrogate sunt derulate de BEI în numele UE³⁰.

²⁸ A se vedea articolul 14 din Regulamentul (UE, Euratom) nr. 609/2014 al Consiliului din 26 mai 2014 privind metodele și procedura de punere la dispoziție a resurselor proprii tradiționale și a resurselor proprii bazate pe TVA și pe VNB și privind măsurile pentru a răspunde necesităților trezoreriei (JO L 168, 7.6.2014, p. 39).

²⁹ A se vedea articolul 8 alineatul (7) din Decizia nr. 466/2014/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 de acordare a unei garanții a UE Băncii Europene de Investiții pentru pierderile rezultate din operațiuni de finanțare care sprijină proiecte de investiții în afara Uniunii.

³⁰ Pentru informații suplimentare privind procedurile de recuperare, a se vedea și Acordul de recuperare semnat la 25 iulie 2014 între Uniunea Europeană și Banca Europeană de Investiții, care reglementează

Împrumuturi acordate de BEI pentru proiecte în Siria

Începând din decembrie 2011, BEI a înregistrat cazuri de neplată a anumitor dobânzi și de nerambursări de împrumuturi din partea guvernului sirian. Întrucât cererile de plată oficiale au rămas fără răspuns, BEI a început să facă apel la Fondul de garantare în mai 2012. Evoluția utilizării resurselor Fondului corespunzând împrumuturilor nerambursate de Siria este prezentată în tabelul 4a.

Tabelul 4a: Utilizarea resurselor Fondului de garantare din cauza împrumuturilor nerambursate de Siria (în milioane EUR)

Anul (retragerii din contul FG)	Numărul cererilor plătite	Cuquantumul ratelor scadente	Penalizări și dobânzi acumulate ³¹	Suma recuperată	Total
2012	2	24,0	0,0	2,2	21,8
2013	8	59,3	1,4	0,0	60,7
2014	8	58,7	1,5	0,0	60,2
2015	8	58,7	1,5	0,0	60,2
2016	12	103,8	2,4	0,0	106,2
Total	38	304,4	6,8	2,2	309,1

La 31 decembrie 2016, totalul capitalului de rambursat aferent împrumuturilor garantate acordate Siriei se ridică la 555 de milioane EUR³², ultima scadență fiind în 2030.

TAV Tunisie S.A. (Aeroportul Enfidha)

La 29 iunie 2016, BEI a făcut apel la garanția UE în cadrul mandatului privind împrumuturile externe în legătură cu un împrumut acordat TAV Tunisie S.A. (Aeroportul Enfidha).

La 29 septembrie 2016, Comisia Europeană a plătit 4,65 milioane EUR (plata arieratelor și a dobânzilor) către BEI pentru cererea de executare a garanției menționată mai sus, care este discutată în prezent cu BEI.

Utilizarea resurselor Fondului corespunzând împrumuturilor nerambursate de TAV Tunisie S.A. (Aeroportul Enfidha) este prezentată în tabelul 4b.

modalitățile și procedurile de recuperare a plăților efectuate de UE în temeiul garanțiilor pe care le-a acordat Băncii Europene de Investiții pentru pierderile rezultate din operațiuni de finanțare care sprijină proiecte de investiții în afara UE.

³¹ Penalizările și dobânzile acumulate sunt solicitate de BEI numai la a doua cerere de plată din fiecare împrumut individual și încep să curgă de la data neplății până la data plății de către Fondul de garantare.

³² Aceasta include suma de 304,43 milioane EUR (principal + dobândă) deja solicitată de BEI.

Tabelul 4b: Utilizarea Fondului de garantare în legătură cu TAV Tunisie S.A. (Aeroportul Enfidha) (în milioane EUR)

Anul retragerii	Numărul cererilor plătite	Cuantumul ratelor scadente	Penalizări și dobânzi acumulate ³²	Suma recuperată	Total
2016	1	4,56	0,09	0,00	4,65
Total	1	4,56	0,09	0,00	4,65

La 31 decembrie 2016, totalul capitalului de rambursat aferent împrumuturilor garantate acordate TAV Tunisie S.A. (Aeroportul Enfidha) se ridică la 64,4 milioane EUR³³, ultima scadență fiind în 2028.

Evoluții ulterioare datei de 31 decembrie 2016 (până la 30 iunie 2017)

Până la sfârșitul lunii iunie 2017, au fost primite șase cereri suplimentare legate de Siria, în valoare totală de 28,38 de milioane EUR (inclusiv dobânzi și penalități) și o cerere suplimentară legată de TAV Tunisie S.A. (Aeroportul Enfidha) pentru o sumă totală de 2,21 milioane EUR (inclusiv dobânzi și penalități).

5.2. Evoluția Fondului

Potrivit Regulamentului de instituire a Fondului de garantare, Fondul trebuie să ajungă la un nivel corespunzător (suma țintă), stabilit la 9% din totalul obligațiilor de capital neachitate care decurg din fiecare operațiune, la care se adaugă dobânda acumulată. Există un mecanism de alimentare pentru a garanta că suma țintă este atinsă.

Pe baza mecanismului de alimentare, bugetul UE a transferat către Fond 257,12 milioane EUR în februarie 2016, iar în februarie 2017, plata respectivă s-a ridicat la 240,54 milioane EUR.

La 31 decembrie 2016, activele nete³⁴ ale Fondului se ridicau la 2 505,14 milioane EUR. Raportul dintre activele nete și obligațiile de capital neachitate³⁵ (29 365,98 de milioane EUR), în sensul Regulamentului de instituire a Fondului de garantare, era mai mic decât suma țintă. În consecință, o sumă de 137,80 de milioane EUR a fost inclusă în bugetul preliminar al UE pentru 2018.

Cu ocazia evaluării la jumătatea perioadei a mandatului BEI privind împrumuturile externe, ar trebui să se procedeze la o revizuire menită să evalueze principalii parametri ai Fondului, în special rata țintă. Prin urmare, a fost efectuată o evaluare a Fondului de garantare de către un contractant extern, ținându-se seama de profilul de risc al Fondului și de eficacitatea acestuia având în vedere evoluția finanțării externe acoperite de Fond și a riscurilor aferente. Raportul a fost prezentat în august 2016 și principala concluzie a fost că rata țintă de 9% este în continuare considerată optimă pentru nivelul actual de risc al portofoliului de credite, chiar și

³³ Aceasta include suma de 4,56 milioane EUR (inclusiv dobânda) deja solicitată de BEI.

³⁴ Activele totale ale Fondului, minus sumele de plată (BEI și audit).

³⁵ Inclusiv dobânzile acumulate.

în cazul unor noi scăderi ale ratingului principalilor debitori. Prin urmare, rata țintă de 9% rămâne neschimbată.

6. FONDUL EUROPEAN PENTRU INVESTIȚII STRATEGICE (FEIS)³⁶

Garanția UE acoperă operațiunile de finanțare și de investiții semnate de BEI în cadrul componentei pentru infrastructură și inovare („IIW”) și de FEI în cadrul componentei pentru IMM-uri („SMEW”)³⁷. O parte dintre aceste operațiuni sunt acoperite de garanția UE, iar restul se realizează de Grupul BEI pe propriul risc.

Conform articolului 12 din Regulamentul FEIS, Fondul de garantare al FEIS („FG FEIS”) trebuie să constituie o rezervă de lichiditate din care urmează să fie plătită BEI în cazul în care se cere executarea garanției UE. În conformitate cu Acordul FEIS dintre UE și BEI, cererile de executare sunt plătite de FG FEIS atunci când cuantumul lor depășește fondurile aflate la dispoziția BEI în contul FEIS. Contul FEIS, gestionat de BEI, a fost instituit în vederea colectării veniturilor UE provenite din operațiunile FEIS aflate sub garanția UE și a sumelor recuperate și, în măsura în care soldul disponibil permite acest lucru, în vederea plății cererilor de executare a garanției UE.

FG FEIS este provizionat în mod progresiv, ținându-se cont de creșterea expunerii asumate de garanția UE.

Resursele FG FEIS sunt gestionate direct de Comisie și sunt investite în conformitate cu principiul bunei gestiuni financiare, respectându-se normele prudențiale corespunzătoare.

Evoluții în 2016

La 31 decembrie 2016, expunerea garanției UE la operațiunile FEIS în curs plătite de Grupul BEI se ridică la 4 392 de milioane EUR, față de angajamentul juridic de 16 miliarde EUR garantat de UE (articolul 11 din Regulamentul FEIS). Cuantumul de 4 392 de milioane EUR este înregistrat ca datorie contingentă în notele la situațiile financiare ale UE pe 2016.

În cadrul IIW, soldul expunerilor plătite acoperite de garanția UE a fost de 4,02 miliarde EUR, din care 3,98 miliarde EUR pentru operațiunile de împrumut și 0,04 miliarde EUR pentru operațiunile de cvasicapital³⁸.

La finele anului 2016, în cadrul SMEW, totalul expunerilor existente acoperite de garanția UE a fost de 369,7 milioane EUR, din care 364,8 milioane EUR pentru operațiunile de garantare și 5 milioane EUR pentru operațiunile de capital.

³⁶ Regulamentul (UE) 2015/1017 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 iunie 2015 privind Fondul european pentru investiții strategice, Platforma europeană de consiliere în materie de investiții și Portalul european de proiecte de investiții și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1291/2013 și (UE) nr. 1316/2013 – Fondul european pentru investiții strategice („Regulamentul FEIS”). JO L 169, 1.7.2015, p. 1.

³⁷ Microîntreprindere, întreprindere mică sau mijlocie (IMM).

³⁸ La finele anului 2016, totalul expunerii semnate (plătite sau nu) a portofoliului IIW beneficiind de garanția UE a fost de 13,38 miliarde EUR, din care 12,84 miliarde EUR pentru operațiunile de împrumut și 0,54 miliarde EUR pentru operațiunile de cvasicapital. Cu toate acestea, datorită faptului că garanția UE poate lua forma unei garanții de primă pierdere, pierderile potențiale ale bugetului UE în cadrul IIW au fost limitate la 10,6 miliarde EUR.

La 31.12.2016, activele nete ale Fondului de garantare se ridicau la 1 020 milioane EUR.

La finele anului 2016, totalul cumulativ al împrumuturilor semnate în cadrul FEIS s-a ridicat la 21,3 miliarde EUR, el acoperind 28 de state membre și fiind compus din 14,2 miliarde EUR semnate³⁹ de BEI (121 de operațiuni) și din 7,1 miliarde EUR semnate de FEI (225 de operațiuni). În general, acest lucru reprezintă o creștere semnificativă față de anul 2015, la sfârșitul căruia totalul împrumuturilor semnate s-a ridicat la 1,2 miliarde EUR.

Pentru mai multe informații privind gestionarea Fondului de garantare al FEIS, a se vedea ultima versiune a raportului Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Curtea de Conturi privind gestionarea Fondului de garantare al Fondului european pentru investiții strategice⁴⁰ și documentul de lucru al serviciilor Comisiei aferent.

³⁹ Diferența dintre totalul semnăturilor și expunerile semnate depinde de mai mulți factori, cum ar fi diferențele datorate rambursărilor și ratelor de schimb valutar aplicate, dar și faptul că expunerile semnate nu țin cont de partea BEI în cadrul operațiunilor de cvasicapital.

⁴⁰ Ultima versiune - COM(2017)326 final din 16.6.2017.